

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-751 2, 4, 4¹, 5¹, 12, 12², 33¹, 35, 49, 56, 78, 88¹ STRAIPSNIŲ, 2 PRIEDO PAKEITIMO
IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 4² IR 9² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO
PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 2, 4, 4¹, 5¹, 12, 12², 33¹, 35, 49, 56, 78, 88¹ straipsnių, 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 4² ir 9² straipsniais įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) rengiamas siekiant perkelti ir įgyvendinti 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos direktyvos (ES) 2018/1910, kuria dėl tam tikrų pridėtinės vertės mokesčio sistemos taisyklių suderinimo ir supaprastinimo, susijusio su valstybių narių tarpusavio prekybos apmokestinimu, iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB, 1 straipsnį (t. y. nuostatas, kurias Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybės narės turi taikyti nuo 2020 m. sausio 1 d.).

Įstatymo projektu taip pat siekiama aiškiau reglamentuoti kai kuriuos apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM) tvarkos aspektus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė – Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Netiesioginių mokesčių skyriaus (patarėja Asta Zelo tel. 219 9383) vyr. specialistė Rūta Pileckienė (tel. 219 9359).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme (toliau – PVM įstatymas) nustatyta, kad tais atvejais, kai prekės iš kitos valstybės narės atgabenamos PVM mokėtojui, kuriam pagal sandorio sąlygas numatytas prekių nuosavybės perdavimas ne vėliau kaip po 12 mėnesių (centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka šis terminas dėl asmens verslo ypatumų gali būti pratęstas), o prekės padedamos saugoti į šiam PVM mokėtojui nuosavybės teise priklausančius ar kitais teisėtais pagrindais naudojamus sandėlius ar kitas patalpas ir jis vienintelis naudos šias prekes savo ekonominėje veikloje, toks prekių atgabenimas laikomas šio PVM mokėtojo prekių įsigijimu už atlygį ir nelaikomas asmens, disponuojančio atgabentomis iš kitos valstybės narės prekėmis kaip jų savininko, prekių įsigijimu už atlygį. Be to, analogiškais sąlygomis vykdomas Lietuvos PVM mokėtojui nuosavybės teise priklausančių prekių išgabenimas iš Lietuvos į kitą valstybę narę tos kitos valstybės narės PVM mokėtojui laikomas prekių tiekimu į kitą valstybę narę tam PVM mokėtojui, jei toje kitoje valstybėje narėje Lietuvos PVM mokėtojo vykdomai tokiai prekybai pagal tos valstybės narės teisės aktus taikomos analogiškos nuostatos dėl prekių įsigijimo iš kitos valstybės narės.

Taip pat šiuo metu pagal PVM įstatymą tais atvejais, kai tos pačios prekės perparduodamos kelis kartus ir išgabenamos į kitą valstybę narę, taikomos bendros prekių tiekimą į kitas valstybes nares ir prekių įsigijimą iš kitų valstybių narių reglamentuojančios nuostatos.

Be to, šiuo metu 0 procentų PVM tarifu apmokestinamos prekės, jeigu jos tiekiamos kitoje valstybėje narėje įregistruotam PVM mokėtojui ir yra išgabenamos iš šalies teritorijos į kitą valstybę narę (neatsižvelgiant į tai, kas prekes gabena).

Pagal dabar galiojantį PVM įstatymą PVM neapmokestinamas už šalies teritorijos ribų įsikūrusio apmokestinamojo asmens, įsiregistravusio PVM mokėtoju bet kurioje valstybėje narėje (išskyrus Lietuvos Respubliką), prekių įsigijimas iš kitos valstybės narės (kitos negu valstybė narė, kurioje jis įregistruotas PVM mokėtoju), kai šis asmuo šias prekes šalies teritorijoje iš karto patiekia

PVM mokėtojui, kuriam pagal PVM įstatymą nustatyta prievolė apskaičiuoti ir sumokėti PVM už šias patiektas prekes.

Taip pat šiuo metu PVM neapmokestinamos importuojamos prekės, jeigu importo metu žinoma, kad tos pačios prekės skirtos išgabenti ir bus išgabentos į kitą valstybę narę, o importuotojo prekių tiekimas iš Lietuvos Respublikos į kitą valstybę narę apmokestinamas taikant 0 procentų PVM tarifą. Kad būtų taikoma ši nuostata, būtina, kad importuotojas būtų registruotas PVM mokėtoju Lietuvos Respublikoje, o prekės išgabenamos į kitą valstybę narę per terminą, ne ilgesnį kaip 1 mėnuo. Dėl objektyvių aplinkybių gali būti nustatytas ir ilgesnis išgabenimo terminas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į Tarybos direktyvą (ES) 2018/1910, kuria siekiama tam tikrų pridėtinės vertės mokesčio sistemos taisyklių suderinimo ir supaprastinimo, susijusio su valstybių narių tarpusavio prekybos apmokestinimu, Įstatymo projektu siūlomi šie pakeitimai:

1. PVM taisyklių patikslinimas suderinant jas ES mastu tuo atveju, kai prekės pervežamos į kitą valstybę narę siekiant jas ten vėliau parduoti iš sandėlio jau prieš išgabenimą pagal sudarytą susitarimą numatytam pirkėjui. Tokiu atveju būtų laikoma, kad prekės pervežantis asmuo atliko prekių tiekimą į kitą (pirkėjo) valstybę narę tam numatytam pirkėjui ir neprivalėtų joje registruotis PVM mokėtoju:

Įstatymo projektu patikslinamos prekių išgabenimo į kitą valstybę narę, kai jos perduodamos kito asmens žinion, laikomo prekių tiekimu į kitą valstybę narę tam asmeniui, traktavimo sąlygos, t. y. nustatoma, kad kai prekių išgabenimo į kitą valstybę narę metu prekių tiekėjas jau žino prekes įsigyjančio asmens, kuriam tos prekės jas atvežus į paskirties valstybę narę bus patiektos vėliau, tapatybę, apie prekių išvežimą duomenys pateikiami nustatytame žurnale ir prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo į kitas valstybes nares ataskaitoje – siūloma laikyti, kad prekių tiekimas į kitą valstybę narę (atitinkamai prekių įsigijimas iš kitos valstybės narės) įvyko tuo metu, kai prekės perduodamos įgijėjo nuosavybėn. Toks prekių gabenimas ES mastu bus vadinamas *call-of stock* (angl.) arba prekių pristatymu, kad jos būtų patiektos pagal pareikalavimą. Taip pat nustatomos taisyklės, pagal kurias, pasikeitus aplinkybėms, prekių tiekimo, kai prekės pristatomos, kad jos būtų patiektos pagal pareikalavimą, nuostatos nebetaikomos. Kartu Įstatymo projektu nustatoma prievolė pildyti žurnalą apie prekių tiekimą ir (ar) įsigijimą tuo atveju, kai jos pristatomos, kad jos būtų patiektos pagal pareikalavimą, bei prievolė prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo į kitas valstybes nares ataskaitoje pateikti informaciją apie asmenų, kuriems prekės išsiųstos pagal prekių, pristatytų, kad jos būtų patiektos pagal pareikalavimą, tiekimo sandorį, PVM mokėtojų kodus.

2. Supaprastinimai grandininio prekių tiekimo sandorių atvejais, t. y. patikslinama, kuriam asmeniui priskirti neapmokestinamą prekių tiekimą į kitą valstybę narę, tais atvejais kai prekės fiziškai gabenamos iš pirmojo pardavėjo galutiniam pirkėjui:

Šiuo metu vykdant grandininis prekių tiekimo sandorius, kai vykdomi vienas po kito prekių tiekimai, tačiau prekės ES viduje gabenamos vieną kartą, kyla problemų, siekiant nustatyti, kuris prekių tiekėjas atliko prekių tiekimą į kitą valstybę narę. Siekiant, kad valstybės narės vienodai vertintų tokius sandorius, dėl kurių gali kilti dvigubo apmokestinimo arba neapmokestinimo pavojus, taip pat siekiant veiklos vykdytojams suteikti daugiau teisinio tikrumo, apibrėžiamos grandininio prekių tiekimo sandorio ir tarpinio veiklos vykdytojo sąvokos bei nustatomos sąlygos, pagal kurias prekių gabenimas būtų priskiriamas atitinkamam prekių tiekimui sandorių grandinėje. Šiuo atveju tas tiekimas, tenkinant visas neapmokestinimui taikomas sąlygas, būtų laikomas tiekimu ES viduje. Kiti vykdomi tokio grandininio prekių tiekimo grandinės sandoriai būtų traktuojami kaip vietiniai valstybės prekių tiekimo sandoriai.

3. Prekių tiekimo į kitas ES valstybes nares atleidimui nuo PVM nustatoma esminė sąlyga, kad pirkėjas būtų registruotas PVM mokėtoju kitoje ES valstybėje narėje:

Nors šiuo metu PVM įstatyme siekiant neapmokestinti PVM prekių tiekimo į kitą valstybę narę galioja PVM mokėtojo kodo nurodymo sąlyga, tačiau siekiant, kad ši sąlyga taptų esmine

neapmokestinimo PVM taikymo sąlyga, o ne formaliu reikalavimu kartu su jau šiuo metu galiojančia esmine sąlyga, kad prekės turi būti gabenamos už prekių tiekimo valstybės narės ribų. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad prekės įsigyjančio asmens PVM mokėtojo kodo, kurį jam suteikė kita valstybė narė nei ta, kurioje prasideda prekių gabenimas, nurodymas ir jo įtraukimas į prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo į kitas valstybes nares ataskaitą, iš kurios ši informacija patenka į PVM informacijos ir mainų sistemą (VIES), būtų privalomi. Įstatymo projektu taip pat nustatoma, kad tuo atveju, kai prekių tiekėjas nesilaiko prievolės pateikti prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo į kitas valstybes nares ataskaitos, neapmokestinimas neturėtų būti taikomas, išskyrus atvejus, kai prekių tiekėjas veikia sąžiningai, t. y. kai jis mokesčių administratoriui gali tinkamai pagrįsti ataskaitos pildymo trūkumus.

Atsižvelgiant į tai, kad siekiant teisinio tikrumo 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2018/1912, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 282/2011 nuostatos, susijusios su tam tikrų sandorių ES viduje neapmokestinimu PVM, į Reglamentą (ES) Nr. 282/2011 įtrauktas 45a straipsnis, kuriuo pateikiamas įrodymų, kad prekės buvo išsiųstos arba išgabentos iš pardavimo valstybės narės į paskirties valstybę narę, sąrašas, Įstatymo projektu keičiamas PVM įstatymo 56 straipsnis, kuris papildomas nuoroda į minėtą Reglamentą (ES) Nr. 282/2011 45a straipsnį.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. balandžio 19 d. sprendimą byloje Nr. C-580/16, kuriuo konstatuota, kad atsižvelgiant į PVM direktyvoje įtvirtintus supaprastinimo priemonės tikslus ir siekiant išvengti to, kad tarpininkas trikampės prekybos (tai tokie prekių tiekimo sandoriai, kai juose dalyvauja trijų valstybių narių PVM mokėtojai, o iš vienos valstybės narės išgabėtos prekės įsigyjamos kitos valstybės narės PVM mokėtojo ir nugabentos į trečiąją valstybę narę iš karto patiekiamos tos trečiosios valstybės narės PVM mokėtojui) atveju turėtų įsiregistruoti PVM mokėtoju ir pateikti deklaracijas prekių paskirties valstybėje narėje, PVM neapmokestinimas galėtų būti taikomas ir tada, kai tarpininkas yra įsisteigęs ir įregistruotas PVM mokėtoju valstybėje narėje, iš kurios siunčiamos prekės, bet tik jei šiam sandoriui naudoja kitos valstybės narės PVM mokėtojo kodą, Įstatymo projektu atitinkamai keičiamos PVM įstatymo 33¹ straipsnio 3 dalies nuostatos.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos (toliau – EK) išreikštą nuomonę, kad, taikant „42“ munitinės procedūrą (PVM įstatymo 35 straipsnis), prekių tiekimas turi įvykti iš karto po importo operacijų (EK nuomone, tam gali būti suteikta šiek tiek laiko (nuo vienos iki kelių dienų), bet tik tais išimtiniais atvejais, kai tai pateisinama operacijomis, reikalingomis išgabėnimui į kitą valstybę narę suorganizuoti), ir į tai, kad Lietuvoje šiuo metu taikomas 1 mėnesio prekių išgabėtimo į kitą ES valstybę narę terminas ir galimybė šį terminą pratęsti yra per ilgas laikotarpis, Įstatymo projektu siūloma minėtą terminą trumpinti iki 7 dienų. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu numatyta galimybė dėl objektyvių aplinkybių nustatyti ilgesnį nei 1 mėnesio terminą sukuria neapibrėžtumą, kai situacijos vertinimas priklauso nuo aplinkybių interpretavimo, kartu siūloma išbraukti nuostatas dėl ilgesnio, nei nurodyta PVM straipsnyje 35 straipsnyje, prekių išgabėtimo termino nustatymo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogenei situacijai, korupcijai
Nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Bus aiškiau reglamentuotos kai kurios apmokestinimo PVM tvarkos nuostatos.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai suderinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Centrinis mokesčių administratorius turės parengti tvarką, kaip apmokestinamieji asmenys, iš Lietuvos Respublikoje teritorijos išgabenantys prekes, skirtas pristatyti, kad jos būtų patiekto pagal pareikalavimą, ir apmokestinamieji asmenys, Lietuvos Respublikoje įsigyjantys prekes, skirtas pristatyti, kad jos būtų patiekto pagal pareikalavimą, turi pildyti tų prekių žurnalą, reglamentuojančias taisykles, taip pat papildyti prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo į kitas valstybes nares ataskaitos pildymo tvarką – nustatyti prievolę pateikti duomenis apie asmenis, kuriems prekės išsiųstos arba išgabentos, pristatant jas, kad jos būtų patiekto pagal pareikalavimą.

Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, suderinęs su centriniu mokesčių administratoriumi, turės parengti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. 1B-439/VA-71 „Dėl importuotų ir tiekiamų į kitą Europos Sąjungos valstybę narę prekių neapmokestinimo importo pridėtinės vertės mokesčiu taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Nenumatoma.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Pridėtinės vertės mokestis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Finansų ministerija
Vilnius Šapoka
2014-04-10